

DANSK
GERONTOLOGISK
SELSKAB

Kan man forebygge alderdommen?

NATIONAL KONFERENCE OM ALDRING OG SAMFUND
TORS DAG DEN 31. OKTOBER OG FREDAG DEN 1. NOVEMBER 2019

Abstracts

TORSDAG 10.00-12.00

LOKALE F

VELKOMST

Fælles session: Jette Thuesen.

KULTURELT INDSLAG: ALDRING OG ALDERDOM I LITTERATUREN

Anders Juhl Langscheidel Rasmussen, lektor i narrativ medicin ved forskningsenheden Uses of Literature, Syddansk Universitet

KORT PAUSE

FÆLLES SESSION: IDEEN OM 'SUCCESFULD ALDRING' OG HVORFOR DET BÅDE ER GODT OG DÅRLIGT, AT VI IKKE KENDER FREMTIDEN

Morten Hillgaard Bülow, cand.mag. i historie og filosofi/videnskabsteori, ph.d.

Leder af fælles session: Jette Thuesen

Dette oplæg sætter fokus den øgede opmærksomhed på forebyggelse og sundhedsfremme, der har været inden for gerontologien de sidste mange årtier. Hvorfor er vi så optaget af at forebygge? Hvordan hænger forebyggelse sammen med udviklingen af det gerontologiske felt, historisk set? Og hvilke forståelser af, hvad aldring er, og hvad god alderdom er, hænger dette sammen med?

Morten Bülow kommer i oplægget med nogle bud på svar på ovennævnte spørgsmål og peger på nogle af de grundantagelser og paradokser, som spørgsmålene hænger sammen med. Mere specifikt eksemplificeres det historisk set øgede fokus på forebyggelse gennem en kort historie om begrebet

'succesfuld aldring'. 'Succesfuld aldring' har siden midt-firserne fungeret som en gerontologisk forståelsesramme, som med stor succes har peget på aldringsprocessernes komplekse sammenhænge med 'påvirkelige' faktorer såsom livsstil og ernæring. Dermed kan 'succesfuld aldring' ses som eksemplarisk for udviklingen i gerontologiske diskussioner og praksisser – med tilhørende tværfaglig udveksling af metoder og perspektiver – og også for synet på, hvad aldring i sig selv kan siges (eller ikke siges) at være, og de normer og forventninger, der har været og er til aldringsforløb og dét at blive gammel i en vestlig sammenhæng.

TORSDAG 12.00-13.00

RESTAURANTEN

FROKOST

TORSDAG 13.00-14.15

LOKALE F

SYMPOSIUM: ET UNGT PUST PÅ ALDRINGSFORSKNINGEN – SKRØBELIGHED, SMERTER OG SOCIALE RELATIONER

Symposieleder: Rasmus Tolstrup Larsen

Alle oplægsholdere er ph.d.-studerende ved Afd. for Social Medicin, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet

Tre unge forskere præsenterer deres perspektiver på indsatsområder, som har betydning for forebyggelsen af alderdom: skrøbelighed, arbejdsmiljø og sociale relationer. Formålet med dette symposium er at fremlægge resultater fra forskellige forskningsprojekter, der er udført af afdelingen, og diskutere, hvordan forskningsresultater baseret på

store kohorter og individuelle kvalitative interviews kan bruges i praksis. Symposiet vil lægge op til en debat om, hvordan praktikere kan bruge forskningsbaseret viden i deres daglige arbejde og hvordan indsatsområderne har betydning for social ulighed i forebyggelsen af alderdom.

TRÆNING OG POLYFARMACI VAR ASSOCIERET MED ÆNDRINGER I SKRØBELIGHED – ET LONGITUDINELT KOHORTESTUDIE AF 250.428 CANADISKE ÆLDRE I HJEMMEPLEJEN

Rasmus Tolstrup Larsen

Frailty, eller skrøbelighed hos ældre, har modtaget et øget fokus gennem de sidste år. Tidligere har man ment at det var usandsynligt at vende den negative udvikling hos ældre der var blevet defineret som værende frail. Men nyere forskning foreslår forskellige områder hvor klinikerne bør sætte ind for netop at vende udviklingen. Dette studie anvender statistiske analyser af data fra over en kvart million canadiske ældre, til at undersøge hvilken betydning træningsterapi og polyfarmaci har på sandsynligheden for at ændre klinisk status. Resultaterne taler for sig selv og budskabet er klart; ældre der modtager træningsterapi har større sandsynlighed for at vende den negative udvikling og modsat, så har ældre med polyfarmaci en større sandsynlighed for at fortsætte den negative udvikling.

BEBOERPERSPEKTIVER PÅ SAMSKABTE OG LOKAL-SAMFUNDSBASEREDE INTERVENTIONER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER

Abirami Srivarathan

Eksisterende litteratur peger på lavere livskvalitet, flere skrøbelige sociale relationer og suboptimal sundhedsadfærd og helbredsstatus i belastede boligområder, karakteriseret ved etnisk mangfoldighed og lav socioøkonomisk position.

Formålet med dette studie er at undersøge midaldrende og ældre beboeres perspektiver på deltagelse i en beboerdrevet og lokalsamfundsbaseeret intervention. Studiet bygger på en kvalitativ metode tilgang med observationer og individuelle interviews. Præliminære resultater viser, at deltagelse i interventionen er drevet af et ønske om at skabe og forstærke sociale relationer til beboere samt en nysgerrighed på at udforske områder udenfor nabolaget. Dog udfordres etableringen af de sociale relationer af sproglige og kulturelle barrierer samt kontekstuelle forhold.

HÅNDTERING AF MUSKELSKELETSMERTER OG JOB-KRAV – ET KVALITATIVT STUDIE AF KONSEKVENSERNE AF DEN ØGEDE PENSIONSALDER

Anne Kristine Gadeberg

Muligheden for at forblive på arbejdsmarkedet for mennesker med muskelskeletsmarter afhænger af den enkeltes arbejdssituation og varierer for forskellige erhvervsgrupper. I både forskning og politik antages det, at medarbejdere, som formår at blive på arbejdsmarkedet trods smerter, udgør en særlig succesfuld gruppe. Antagelsen er, at vi kan lære af disse medarbejders måde at håndtere smerter på og dermed forbedre mulighederne for arbejdsmarkedsfastholdelse. Vi undersøger, hvorvidt denne gruppe af medarbejdere kan karakteriseres således, og om deres håndtering af smerter har konsekvenser for deres hverdagsliv. Vores hypotese er, at medarbejdere med muskelskeletsmarter risikerer at acceptere arbejdskrav, der overstiger deres arbejdsevne i et forsøg på at bevare deres arbejde. Dette kan i sidste ende føre til langvarigt sygefravær og væsentlig nedsat livskvalitet.

TORSDAG 13.00-14.15

LOKALE H

FRIE FOREDRAG

Leder af frie foredrag: Britta Hørdam

GAMLE MENNESKER I SYGEHUSVÆSNET

Lisbeth Aaskov Falch, ph.d., lektor, sygeplejerske, Professionshøjskolen Absalon

Ph.d., seniorforsker, regional vejleder Britta Hørdam

I foredraget vil jeg i tråd med dettes års tema for den gerontologiske konference komme ind på, hvordan sygehusvæsenet kan indrettes, så det i langt højere grad understøtter de gamle menneskers styrker, udfordringer og behov, og dermed forebygger, at de gamles sygdomsforløb løber løbsk i den forkerte retning i form af yderligere forværring og eventuel genindlæggelse.

Foredraget vil tage afsæt i min nyligt forsvarede ph.d.-afhandling *Det er ikke vores patient! - en kulturteoretisk og kulturhistorisk analyse af betydningen af sygehusvæsenets indretning for gamle medicinske patienters indlæggelsesforløb med Holbæk Sygehus som eksempel*, hvor jeg, baseret på fel-

toobservationer, interview og dokumentanalyse, har udforsket 13 gamle menneskers indlæggelsesforløb.

Formålet med afhandlingen har været dels at afdække, hvorfor det er kommet dertil, at sygehusvæsenets indretning synes at udgøre en udfordring for særligt gamle mennesker. Dels at skabe ny viden, der kan bidrage i praksisudviklingen af sygehusvæsenets indretning, så den i højere grad tilgodeser og understøtter de gamles særlige vilkår, udfordringer og behov.

Afhandlingen konkluderer, at sygehusvæsenets indretning har udviklet sig på en måde, som gør, at de gamle mennesker i mødet med indretningen og de sundhedsprofessionelle bliver specialeløse, interesseløse og historieløse, hvilket ikke synes at harmonere med de gamles særlige udfordringer og behov i den forbindelse.

Afhandlingen kommer samtidig med perspektiver, som bidrager til den aktuelle diskussion om, hvordan sundheds- og sygehusvæsenet kan indrettes i fremtiden.

FOREBYGGELSE AF FYSISKE LIDELSER HOS ÆLDRE SOM FØLGE AF SLIDGIGT

Britta Hørdam, seniorforsker, ph.d., sygeplejerske, Holbæk Sygehus, Frederiksberg Kommune

Baggrund / Introduktion:

Siden 1969 har det været muligt for mænd og kvinder i DK at få nyt hofteled pga slidgigt, smerter, reduceret gangfunktion og reduceret aktivitetsniveau.

Siden 1999 er der gennemført tre klinisk kontrollerede forsøg, tre supplerende opfølgninger samt et EU-projekt i samarbejde med Region Skåne (SE).

Der er signifikant effekt af sygeplejefaglig opfølgning efter udskrivning.

Indlæggelsestiden er i samme periode nedbragt fra ca. 14 dage til ca. 1-2 dage samtidig med, at kommunerne har overtaget ansvaret for træningen. Derfor er der udviklet en model for identificering af aktuelle behov for ældre med ny hofte, der er baseret på patientologi, patientdata mhp. specifik vejledning ved interventionen.

Formål:

- Identificering af individuelle behov hos ældre før og efter hofteoperation (ny hofte)
- De ældre deltager i hofteskole inden operation
- De ældre er indlagt 1-2 døgn efter operation
- Sygeplejefaglig opfølgning i eget hjem én uge efter udskrivning
- De ældre overgår til kommunal træning ca seks uger efter operation
- Forebyggelse af reduktion i egenomsorg og empowerment

Metode:

Modellen er baseret på epidemiologi, patientologi, patient-rapporterede data førende til kliniske beslutninger for de enkelte ældre, deres status og konkurrerende lidelser.

Modellen benævnes POMI: **PatientdataObservationerMetoder og Intervention.**

POMI har vist sig effektiv til identificering af aktuelle behov hos den enkelte og især til at reducere uhensigtsmæssige bivirkninger. Modellen suppleres af en intervention baseret på både kvantitative og kvalitative data. Modellen er både internt og eksternt valideret, og den er aktuelt i forsøg til andre grupper af ældre, der har behov for operationer.

Materiale:

Ca 10.000 ældre gennemgår årligt hofteoperation (ny hofte). I tre klinisk kontrollerede studier deltog efter styrkeberegning 260 mænd og kvinder.

Resultater:

De ældre angiver sikkerhed og tryghed, involvering i eget forløb, at blive lyttet til, få relevant vejledning til træning, få udleveret relevant materiale, motivation for træning. Sammenhæng i forløbet og kompetente sygeplejefaglige vejledere samt tilknytning til den ortopædkirurgiske afdeling efter udskrivning letter overgangen fra sygehus til eget hjem.

Konklusion:

Patientinddragelse forebygger tab af egenomsorgsevne og fremmer rehabilitering. Dette sker gennem systematisk sygeplejefaglig opfølgning efter tidlig udskrivelse. De gode resultater kan med fordel afprøves på andre patientgrupper, randomiseret til henholdsvis interventionsgruppe. Studie 1 viste signifikante resultater af sygeplejeintervention efter udskrivning fra ortopædkirurgisk afdeling, studie 2

dokumenterede interviewmetode og den sygeplejefaglige vejledning, og studie 3 dokumenterede også det optimale tidspunkt for intervention efter udskrivning. De supplerende follow-up studier har haft fokus på reduceret indlæggelsestid til det nuværende 1-2 dage, der nu følges op allerede en uge efter operation. De ældre overgår efterfølgende til kommunal træning.

COACHING TO SELF-CARE – SYGEPLEJEINTERVENTION OG PATIENTINVOLVERING FOREBYGGER TAB AF EGENOMSORGSEVNE OG FREMMER REHABILITERING EFTER TOTAL KNÆALLOPLASTIK (TKA)

Anne-Katrine Mathiassen, cand.cur, klinisk sygeplejespecialist, Afdelingen for Led- og Knoglekirurgi, Herlev og Gentofte Hospital

Baggrund / Introduktion:

I Danmark er gennemsnitsalderen for patienter, der opereres med nyt knæ, 67,5 år. Baseret på tre RCT-studier er der udviklet en interview- og interventionsguide til at følge TKA-patienterne efter operation.

Formål:

At

- Forebygge tab af egenomsorgsevne efter operation med nyt knæ
- patienten genvinder sin egenomsorgsevne indenfor den postoperative fase
- sikre brugerinvolvering og kompetent sygeplejefaglig rådgivning med afsæt i patientens selvvalgte helbredsstatus og forventninger
- medvirke og sikre vidensdeling, udvikling og innovation indenfor TKA-forløb

Metode:

På baggrund af tre videnskabelige studier er et interventionsstudie i to faser gennemført, suppleret med sprednings- og vidensdelingsguide, udviklet af Center for Offentlig Innovation (COI). Vi genbruger og videreudvikler allerede validerede interviewguides og vi indgår i et netværk med andre ortopædkirurgiske afdelinger, hvor COI medvirker til at kvalificere vidensdelingsprocessen til gavn for patienterne.

Materiale:

I første fase af projektet er inkluderet 94 patienter, opereret i en periode på tre mdr. Erfarne sygeplejersker gennemfører tre telefoninterviews med dataindsamling og individuel vejledning af patienten, henholdsvis 1, 3 og 7 uger efter operationen.

I anden fase af projektet er 161 patienter inkluderet og her gennemføres telefoninterviews efter én og fire uger postoperativt.

Til telefoninterviewene anvendes interviewguides med afsæt i patienternes selvvalgte helbredsstatus samt velkendte specifikke postoperative symptomer hos patienter opereret for TKA.

Data er behandlet statistisk i SPSS.

Resultater:

Aktiv brugerinvolvering og forbedring af rehabilitering til patienter med nyt knæ, en professionel livline samt behovsorienteret individuel vejledning medfører, at brugerne udtrykker tilfredshed, tillid og tryghed.

Konklusion:

Patientinvolvering forebygger tab af egenomsorgsevne og fremmer rehabilitering. Dette sker gennem systematisk sygeplejefaglig opfølgning efter tidlig udskrivelse. De gode resultater kan med fordel overføres til ældre med andre lidelser.

GLIMT AF MØDET MED ALDERDOMMEN – VISUEL MATRIX MED SYGEPLEJERSKESTUDERENDE

Lotte Evron, lektor, ph.d., Institut for Sygeplejerske- og Ernæringsuddannelser, Københavns Professionshøjskole

I forbindelse med udvikling af et undervisningsforløb i sundhedsfremme og forebyggelse lavede vi et eksperiment, hvor vi undersøgte i alt 200 sygeplejestuderendes møde med egen (fremtidig) alderdom. Metodisk (og som en del af undervisningen) anvendte vi visuel matrix (30 min) med

tegning og associationstænkning i mindre grupper. Tegninger og nedskreven tekst fra associationstænkning blev analyseret. Resultaterne peger på, at langt størstedelen af de studerende allerede tidligt i ungdommen er alvorligt bange for at blive gamle og forfalde. Alderdommen blev generelt portrætteret som en trist tid. Dem, der ikke frygtede at blive gamle, fokuserede på udsættelse af det kropslige og mentale forfald gennem kroppe i bevægelse i by og natur samt med hjem fyldt af træningsredskaber og blade/bøger/aviser. Dem, der frygtede alderdommen, var ofte portrætteret som senge-liggende eller stolesiddende med munde der vendte nedad og/eller ansigter, der græd. Tilsammen peger resultaterne på, at visuel matrix er en metode, der via følelsesmæssige oplevelser kan anvendes til at koble teori og praksis i undervisningssammenhænge. Metoden ser også ud til at kunne reducere frygten for alderdom hos nogle personer via andres praksiseksempler på, at livet godt være sjovt og indholdsrigt, selv om kroppen forfalder.

TORSDAG 13.00-14.15

LOKALE G

WORKSHOP:

FOREBYGGENDE HJEMMEBESØG – HVORDAN GIVES DE RIGTIGE TILBUD TIL DE RIGTIGE BORGERE? v. SUFO (Landsforeningen for ansatte i Sundhedsfremmende Forebyggende Hjemmebesøg)

Leder af workshop: Anne Dorthe Prisak

Hvad er rammerne i lov om forebyggende hjemmebesøg – og hvordan forvaltes den i kommunerne?

Hvad er mulighederne i det forebyggende hjemmebesøg – og hvor er barriererne, når vi gerne vil forebygge, men ikke kan? Eller kan vi? Disse spørgsmål belyses med eksempler og cases fra praksis.

FOREBYGGENDE HJEMMEBESØG - HVORDAN GIVES DE RIGTIGE TILBUD TIL DE RIGTIGE BORGERE?

Anne Dorthe Prisak, sygeplejerske, master i læreprocesser, forebyggelseskonsulent, Aarhus Kommune

Lov om Forebyggende Hjemmebesøg har eksisteret i Danmark siden 1996 og er til stadighed en lov, der inspirerer internationalt. Der er gennem årene justeret på mål, form og indhold i loven, sidst i 2016 og i juli 2019, hvor besøgene også målrettes ”yngre ældre” i specifikke livssituationer, som fx det at have mistet en ægtefælle. Selvom loven fortolkes og forvaltes forskelligt i kommunerne, vidner lovændringerne om det potentiale, der er i et forebyggende hjemmebesøg. Scenen for besøget er som udgangspunkt borgerens eget hjem, hvilket er en unik mulighed for forebyggende indsats-

ser. Der er evidens for, at besøgene bl.a. er med til at bevare ældre borgeres funktionsniveau. Vi har talrige praktiske eksempler på, at besøgene også er med til at sikre og bedre ældre borgeres livskvalitet, – ja, måske er besøgene ligefrem med til at forebygge alderdommen?

ULIGHED I SUNDHED BLANDT ÆLDRE I SOCIALT BOLIGBYGGERI – ET NYSGERRIGHEDSPROJEKT

Dorte Grosen, konsulent

Ulighed i sundhed blandt ældre i socialt boligbyggeri. Med 3-4 års mellemrum udarbejdes den nationale sundhedsprofil. Profilen laves på baggrund af en række spørgsmål om sundhed, sygdom og trivsel, som besvares af danskerne selv. Set fra et forebyggelsesperspektiv giver det os et spændende indblik i, hvor der kan være behov for særlige indsatser. I Aarhus blev vi nysgerrige på tal, som viste os, at der i visse boligområder blandt borgere + 65 år var røde tal på trivsel, selv vurderet helbred, rygning, alkohol, kost og fysisk aktivitet. Vi lavede derfor et projekt, som skulle gøre os klogere på, hvordan vi skulle arbejde med forebyggelse i disse boligområder. Og vi blev klogere.

TORSDAG 14.15-14.45

KAFFEBUFFET MED KAGE, JUICE OG FRUGT I FÆLLESRUMMET VED DE TRE LOKALER

MEDBORGERSKABSPERSPEKTIVER PÅ FORSKNING I DEMENS OG REHABILITERING**Steen Kabel, seniorkonsulent ved Konsulentfirmaet steenkabel**

I de senere år er der udviklet et stærkt fokus på, at mennesker med demens skal have stemme. At de skal have mulighed for selv at ytre sig om, hvad der er vigtigt for dem i deres liv – og hvad de har af ønsker og behov for, at familien kan have et godt liv med demens. Det aspekt er en vigtig del af paradigmeskiftet på demensområdet.

Nogle vil måske spørge, om mennesker med demens er i stand til at indgå i forskning. Her er svaret klart ja – for hvem ved bedst, hvad det vil sige at leve livet med en demenssygdom? Det handler om at tilrettelægge dataindsamlingen på en demensvenlig måde.

Dialogmøder/brugerpaneler er således en særlig målrettet metode til, at mennesker med demens og deres pårørende kan få tid og rum til at ytre sig på deres egne betingelser. Det er helt afgørende for, at de kan få mulighed for at få mere indflydelse på deres eget liv, føle sig inkluderet i samfundet og blive inddraget i udviklingen af fagligheden på demensområdet. Præsentationen bygger blandt (meget) andet på erfaringer med involvering af brugerpanel i projektet DEM-REHAB.

INSTITUTIONELLE LOGIKKER I REHABILITERING VED DEMENS**Lea Graff, senioranalytiker ved VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd**

Rehabilitering er på vej ind i de kommunale demensindsatser. For eksempel er rehabilitering en del af den nationale demenshandlingsplan, ligesom at borgere med demens beskrives som en del af målgruppen i Sundhedsstyrelsens håndbog om rehabilitering på ældreområdet.

Rehabilitering i ældreplejen er efterhånden beskrevet i en hel del danske og udenlandske undersøgelser, men rehabi-

litering i forhold til borgere med demens er et underbelyst felt.

I denne del af det VELUX-støttede forskningsprojekt DEM-REHAB undersøger vi derfor, hvordan rehabilitering forstås i praksis, når det vedrører borgere med demens. Vi undersøger demensindsatsen i to danske kommuner med fokus på de institutionelle logikker, der præges af det nye rehabiliteringsperspektiv. Undersøgelsen bygger på interviews med nøglepersoner i demensindsatsen samt analyse af fx demensstrategier.

REHABILITERING VED DEMENS I ET HVERDAGSLIVSPERSPEKTIV**Jette Thuesen, projektleder på DEM-REHAB, forsker ved REHPA og studieleder ved Masteruddannelsen i Rehabilitering, SDU**

Mens rehabilitering i stigende grad skrives ind i de politiske planer for demensindsatsen i Danmark, mangler vi i praksis forskningsbaserede retningslinjer for indsatsen. Vi mangler også viden om, hvordan rehabilitering opleves af mennesker, der lever med en demenssygdom.

I denne præsentation introduceres til materiale om rehabilitering ved demens i let til moderat grad, der er produceret i forsknings- og udviklingsprojektet DEM-REHAB. Projektets overordnede formål er at udvikle en intervention for rehabilitering ved demens. Udviklingsarbejdet tager afsæt i internationalt anerkendte retningslinjer for udvikling af komplekse interventioner. Disse omfatter blandt andet en undersøgelse af brugerperspektiver og behov. I projektet anvendes institutionel etnografi som tilgang i undersøgelsen af brugerperspektiver. I oplægget præsenteres foreløbige resultater fra en institutionel etnografi, hvor 8 ældre mennesker med demens er fulgt gennem et år og interviewet om deres hverdag og deres oplevelser og erfaringer med rehabiliterende indsatser i to danske kommuner.

Læs mere om DEM-REHAB her.: <http://www.rehpa.dk/projekter/demens-og-rehabilitering-med-afsæt-i-brugernes-perspektiver-dem-rehab/>

HVORDAN FORSKER MAN FREMTIDENS ÆLDRE SOM EN MÅLGRUPPE?

Anu Siren¹ & Anna Amilon¹

¹ *Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE)*

Baggrund og formål:

Det sene voksenalv er under forandring og de behov som den ældre del af befolkning vil have i fremtiden kan antages at være anderledes fra behov i dag. Men hvordan kan man undersøge en målgruppe der ikke endnu eksisterer? I MATURE projektet har vi taget afsæt i forløbsdata i Ældredatabasen og ved at analysere udvikling over tid 1997-2017 kommer vi med et bud på fremtidig udvikling i de næste 20 år.

Materialer og metoder:

Ældredatabasen, som har til formål at kortlægge de ældre voksnes levevilkår i Danmark, blev grundlagt i 1997 af det daværende Socialforskningsinstituttet. Ældredatabasen er en forløbsdatabase, der så vidt muligt følger de samme ældre over tid via en spørgeskemaundersøgelse foretaget med 5 års mellemrum. Der er ca. 19.000 unikke respondenter i alderen 52-97.

Resultater og konklusion:

Der er livsområder hvor der er sket store forandringer over tid, såsom helbred, enkestand, arbejdsmarkedstilknytning og frivilligt arbejde, mens der er områder med mindre forandring såsom sociale relationer, livstilfredshed og ensomhed. Mens udviklingen i helbred er begyndt at stagnere, har den forlængede levetid, aktive livsstil og øgede velstand implikationer på mange livsområder, hvor vi kan forvente en yderligere forandring i fremtiden. Disse tendenser bliver diskuteret til oplægget.

KAN MAN FOREBYGGE AKUTTE INDLÆGGELSER AF ÆLDRE BORGERE VED AT MONITORERE BRUGEN AF KOMMUNAL HJEMME- OG SYGEPLEJE?

Anders Fournaise^{1,2,3} & Karen Andersen-Ranberg^{1,4}

¹ *Geriatrisk afdeling, Odense Universitetshospital,* ² *Tværsektorielt samarbejde, Region Syddanmark,* ³ *Institut for Sundheds-tjenesteforskning, Syddansk Universitet,* ⁴ *Dansk Center for Aldringsforskning, Syddansk Universitet*

Baggrund og formål:

Jo ældre vi bliver, des flere sygdomme får vi. Med de store fødselsårgange efter 2. Verdenskrig udfordres det danske sundhedsvæsen af et stigende antal ældre. Om blot 30 år (2018-48) vil antallet af 80+-årige være steget med 138%. I samme periode forventes antallet af hospitalssenge at blive reduceret med 20-25%. Derfor er der politisk fokus på initiativer, der kan forebygge (gen)indlæggelser af ældre, bl.a. ved tidlig opsporing af sygdomme og koordineret opfølgning på hospitalsbehandling.

Det er vist, at forud for akut korttidsindlæggelse af en ældre borger indtræffer en signifikant stigning i forbruget af pri-

mære sundhedsydelser (hjemmepleje-, sygepleje og kontakter til egen læge).

Formålet med studiet er primært at udvikle og afprøve en algoritme, som kan advare om stigninger i borgeres brug af ydelser i den kommunale hjemme- og sygepleje, og sekundært at undersøge om advarslerne kan anvendes i hjemmeplejen til at forebygge akut indlæggelse af ældre borgere.

Materiale og metoder:

Algoritmen er udviklet på baggrund af et eksisterende historisk datasæt på en kohorte af akut korttidsindlagte 70+-årige og deres forbrug af kommunal hjemme- og sygepleje, samt kontakter til egen læge (sygesikringsydelser) 12 måneder (01.09.2012-31.08.2013) før indlæggelsen (N=157). Algoritmen afprøves i et pilotstudie på tidstro data i Svendborg Kommune.

Resultater og konklusion:

Foreløbige erfaringer fra pilotstudiet tyder på, at algoritmen fanger relevante borgere og fører til handling fra den kommunale akutfunktion. Et randomiseret kontrolleret studie er under udarbejdelse mhp. at vise, hvorvidt algoritmen i kombination med akutfunktionens handlinger kan forebygge akut indlæggelse af ældre borgere. Vi forventer på konferencen at kunne præsentere mere solide resultater fra pilotafprøvningen.

FREMTIDSSCENARIER OM TILPASNING AF VELFÆRDSSERVICE TIL ÆLDRE BORGERE

Anu Siren¹, Anna Amilon¹, Ulla Skjødt², Marie Aakjær², Karen Andersen-Ranberg^{3,4}, Mejse Holstein⁵ & Maria Westh Bernburg⁶

¹ *Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE),* ² *Professionshøjskolen Absalon,* ³ *Geriatrisk Afdeling, Odense Universitetshospital,* ⁴ *Dansk Center for Aldringsforskning, Syddansk Universitet,* ⁵ *Svendborg Kommune,* ⁶ *Plejecenter Skovhuset, Hillerød Kommune*

Baggrund og formål:

For at kunne komme nærmere på de potentielle løsninger inden for fremtidens ældreservice, har projektet udviklet fremtidsscenarioer. Disse scenarioer har til formål at fange og konkretisere alternative udviklingstendenser og -stier i krydsfeltet mellem alderdommen, velfærdsstaten, og teknologien, der alle er under hastig forandring.

Materialer og metoder:

Scenarierne er udviklet gennem et serie workshops på baggrund af projektets resultater. De bygger på spændingsfelter på tre udvalgte temaområder: alderdom, teknologi og velfærdsmodel.

Resultater og konklusion:

Scenarierne belyser alternative fremtider og deres implikationer på et antal udvalgte områder, og knytter sig til nutidige strategiske og samfundsmæssige diskussioner om ældrelivet og ældreservice.

WORKSHOP: SKAL MADSERVICE VÆRE EN SERVICE?

Leder af session: Anne Marie Beck, docent, Københavns Professionshøjskole (KP)

Af Servicelovens paragraf 83a fra 1. januar 2015 fremgår det at "Kommunalbestyrelsen skal tilbyde et korterevarende og tidsafgrænset rehabiliteringsforløb til personer med nedsat funktionsevne, hvis rehabiliteringsforløbet vurderes at kunne forbedre personens funktionsevne og dermed nedsætte behovet for hjælp". Det gælder således også for madservice. Men er det overhovedet en god ide og muligt aktivt at involvere ældre mennesker i madservice og egne måltider, og hvilken betydning har det i så fald for f.eks. madrelateret funktionsevne og livskvalitet? Formålet med denne workshop er at forsøge at belyse det. Efter fremlæggelserne vil der blive lagt op til diskussion.

EN GENNEMGANG AF INTERNATIONAL LITTERATUR DER HAR UNDERSØGT BETYDNINGEN AF AKTIV INVOLVERING AF ÆLDRE I MADSERVICE OG EGNE MÅLTIDER

Betydningen af at involvere skrøbelige ældre mennesker i måltidsrelaterede aktiviteter – en gennemgang af litteraturen

Anne Marie Beck¹, Mette Merlin Husted², Liz Weekes³, Christine Baldwin³

¹ Københavns Professionshøjskole, ² Fagligt Selskab af Kliniske Diætister, ³ Kings College London

Baggrund og formål:

Planlægning, indkøb, og madlavning involverer sociale, kognitive og fysiske funktioner og har dermed betydning for livskvaliteten. Når ældre mennesker bliver mere skrøbelige og derfor får maden leveret via madservice, vil de miste disse naturlige daglige aktiviteter, med mindre man som personale aktivt forsøger at fastholde disse. Formålet med denne litteraturgennemgang var at se på betydningen af at involvere skrøbelige ældre mennesker i måltidsrelaterede aktiviteter.

Materialer og metoder:

Der blev lavet en systematisk søgning efter studier, der havde undersøgt betydningen af at blive involveret i måltidsrelaterede aktiviteter.

Resultater:

Der blev identificeret 11 studier med tre typer af interventioner gennemført blandt ældre beboere og patienter til understøttelse af aktiviteter relateret til måltider: Interventioner der havde fokus på "hjemlige" måltider, dvs. hvor deltagerne stod for borddækning, hvilket havde positiv betydning for ernæringstilstand samt fysisk og social funktionsevne i relation til måltider, interventioner der havde fokus på at "genlære" evnen til at spise og drikke selv, hvilket havde positiv betydning for ernæringstilstand og fysisk funktionsevne i relation til måltider; og interventioner der indeholdt madlavning og spisning, hvilket havde positiv betydning for den sociale funktionsevne i relation til måltider. Ingen af studierne havde undersøgt betydningen for livskvaliteten.

Konklusion

Litteraturgennemgangen viste en positiv betydning af at involvere skrøbelige ældre mennesker i måltidsrelaterede aktiviteter. Der er dog kun lavet få studier, ingen har været blandt skrøbelige ældre modtagere af hjemmepleje og ingen har undersøgt betydningen for livskvaliteten.

EN FREMLÆGGELSE AF PROJEKTET 'DE GODE MADKASSER', HVOR DER BL.A. ER GENNEMFØRT EN AFPRØVNING AF EN "MESTRINGS-MADKASSE" BLANDT ÆLDRE BORGERE, DER MODTAGER MADSERVICE

Rehabilitering via maden – et innovativt madserviceprojekt til ældre borgere i eget hjem

Anette Due¹, Lise Justesen¹, Anne Marie Beck¹

¹ Institut for Sygeplejerske- og Ernæringsuddannelser, Det Sundhedsfaglige Fakultet, Københavns Professionshøjskole

Baggrund og formål:

Det at kunne mestre hverdagsaktiviteter, herunder tilberedning af egen mad har betydning for den ældres interesse i madlavning og lyst til at spise. Flere ældre, som modtager madservice, mister både interessen i og evnen til selv at kunne tilberede mad, men der mangler viden om mestrings betydning i forhold til livskvalitet. Formålet med projektet er at undersøge betydningen af at tilbyde en Mestringsmadkasse som en del af den rehabiliterende indsats med fokus på den ældre borgers køkkenfærdigheder og tilberedning af egen mad samt hvilken betydning, denne indsats kunne have på de ældres livskvalitet.

Materialer og metoder:

Hjemmeboende ældre (+65 år) borgere, som minimum én gang ugentlig modtog madservice, blev rekrutteret til en otte-ugers randomiseret kontrolleret intervention, hvor de enten modtog standardbehandling eller yderligere to gange ugentligt modtog en madkasse bestående af tre forskellige ingredienser med tilhørende opskriftskatalog med forskellig sværhedsgrader. De valgte opskrifter og arbejdet hermed foregik i samarbejde med og under supervision af en mestringsmedarbejder. Det primære endepunkt var livskvalitet (EuroQol-5D-5L) og sekundære endepunkter var fysisk og madrelateret funktionsevne, måltidsoplevelse, kostindtag, rejse-sætte-sig-test og kropsvægt.

Resultater:

I alt 23 mænd (n=8) og kvinder (n=15) blev rekrutteret og 70% gennemførte interventionen. Ved opstart var gennemsnitsalderen (SD) 81.7 år (7.7), -kropsvægten 72.4 kg (22.1), -BMI 25.3 (6.7), -livskvalitet score 0.671 (0.137). Efter 8 ugers intervention fandtes ingen signifikante forskelle hverken indenfor eller mellem grupperne for ovennævnte parametre. Flere ældres egne beretninger og observationer fra mestringsmedarbejdere viste, at madkasserne og arbejdet med

de forskellige opskrifter øgede den ældres engagement og lyst til madlavning.

Konklusion:

Studiet bidrager til viden om, hvilken betydning modtagelse af madkasser og arbejdet med maden med en stringsmedarbejder kan have for den ældres engagement og deltagelse i egen madlavning. Det vurderes, at maden som et rehabiliterende element kan have en stor betydning for den ældres livskvalitet og bør udforskes yderligere.

EN FREMLÆGGELSE AF PROJEKTET 'OPERATION MORGENDUFT', HVOR ÆLDRE PLEJEHJEMSBEBOERE STÅR FOR EN MORGENMADSKLUB, HERUNDER VARETAGER VÆRTSKABET

Morgenmadsklubben – Måltidsværtsskaber som rehabiliteringsstrategi i plejeboliger

Justesen Lise¹, Walter Ute², Kristensen Niels.H.³ Beck Anne Marie¹

¹ Institut for Sygeplejerske- og Ernæringsuddannelser, Det Sundhedsfaglige Fakultet, Københavns Professionshøjskole, Sigurdsgade 26, 2200 København N. ² School of Hospitality, Culinary Arts and Meal Science, Orebro University, 702 81 Örebro, Sverige, ³ Institut for Mennesker og Teknologi Miljø, Energi, Transport - Regulering, innovation og klimapolitik, Roskilde Universitet, 4000 Roskilde, Danmark.

Baggrund og formål:

Fremtidens velfærdsteknologiløsninger har fokus på borgerinddragelse i kombination med rehabiliteringsstrategier. Medskabende måltidsværtsskaber som aktiv inddragelse af beboer i måltidsaktiviteter i plejeboliger er blevet foreslået som en løsning, men viden er begrænset. Formålet med Projekt Operation Morgenduft er at undersøge, hvordan en morgenmadsklub, hvor beboer skiftevis er værter, kan understøtte beboernes madrelaterede funktionsevne og livskvalitet.

Materialer og metoder:

Projektet er et treårigt interventionsstudie på et dansk plejehjem. En morgenmadsklub med 4-5 beboere (16 i alt) og 2-6 ansatte afholdes ugentligt i en periode på 10 måneder. Beboere er på skift værter for klubben og planlægger sammen med plejepersonalet, hvad der skal laves af mad. Alle deltagere tilbereder maden sammen. Graden af madrelateret funktionsevne vurderes efter hver morgenmadsklub og analyseres gennem en parret t-test på middelværdier. Beboernes meningssskabende værdi af deltagelse vurderes ud fra observationer i morgenmadsklubben samt ud fra semistrukturerede interviews i kombination med Research Driven Photo-Elicitation med beboere og medarbejdere før, under samt efter deltagelse i projektforløbet. Gennem en hermeneutisk analysestrategi vurderes morgenmadsklubbens betydning for beboernes livskvalitet samt potentialet for at overføre udviklede medskabende måltidsværtsskaber til en hverdagsmåltidspraksis.

Resultater:

Resultatet fra 16 morgenmadsklubber viser signifikant stigning i beboernes madrelaterede funktionsevne. Alle beboere udtrykte positiv indflydelse på livskvaliteten uafhængigt af fysisk eller kognitive evne. Deltagelse i et praksisfællesskab, evne til at håndtere teknologi og muligheder for øget medbestemmelse er nogle af de værdier, beboerne tillægger deltagelse i morgenmadsklubben. Personalet udtrykte øget kendskab til beboerne og var positivt overrasket over beboernes madrelaterede funktionsevne og morgenmadsklubbens betydning for dem.

Konklusion:

Studiet bidrager til viden om, hvordan medskabende måltidsværtsskaber har positiv effekt på beboers madrelaterede funktionsevne samt livskvalitet. Værdien af deltagelse i morgenmadsklubben er multiple og det er ikke nødvendigvis øget madrelateret funktionsevne, der er motivationen for deltagelse. Det vurderes, at erfaringer fra morgenmadsklubben har potentiale til at kunne overføres til hverdagsmåltidspraksis.

TORSDAG 16.00-16.15

KAFFE M.V. I FÆLLESRUMMET VED DE TRE LOKALER

TORSDAG 16.15-17.30

LOKALE F

SYMPOSIUM: BEVARELSE AF MENTALE EVNER OG LIVSLYST I ALDERDOMMEN

Symposieleder: Rikke Gregersen

I alderdommen øges risikoen for at udvikle demens. Kan demens forebygges, og hvis man allerede har udviklet demens, er der så noget, man kan gøre for at bevare de kognitive funktioner i lidt længere tid? Hvordan kan vi som fagprofessionelle hjælpe sårbare gamle mennesker i at bevare livsgnisten, og hvordan ved vi, om vi gør en forskel? Det er de emner, der vil berøres i denne session.

HVORDAN FOREBYGGER VI DEMENS I ALDERDOM-MEN?

Kasper Jørgensen, Neuropsykologisk fagkonsulent, Nationalt Videnscenter for Demens

Der er knap 40.000 mennesker med en demensdiagnose i Danmark, og det reelle antal med demens er formentlig højere. Demens har store samfundsmæssige og menneskelige omkostninger, og der er endnu ikke udviklet en pille, der kan kurere. Kasper Jørgensen vil sætte fokus på den seneste evidensbaserede viden omkring risikofaktorer og forebyggelsesmuligheder af demenssygdom. Han vil således også komme ind på, om der er noget vi selv kan gøre for at nedsætte risikoen og om der er forebyggelsesinitiativer, som det professionelle system bør støtte op om lokalt.

HVORDAN KAN VI UNDERSTØTTE MENNESKER MED DEMENS I AT STYRKE DERES KOGNITIVE FUNKTIONER OG LIVSKVALITET?

Rikke Gregersen, docent, ph.d., MSc, VIA Aldring & Demens, Center for Forskning, VIA University College

Ved udredning af demens spørger patienter og pårørende, om der ikke er noget, de selv kan gøre for at bevare de kog-

nitive evner. Rikke Gregersen vil særligt tage udgangspunkt i den psykosociale gruppeintervention, kognitiv stimulations terapi (CST), som er den metode, der har vist sig mest effektiv til at påvirke kognitionen positivt, og som virker på linie med anti-demensmedicin. Der er netop lavet en dansk model af det certificerede program og gennemført pilotforsøg i fem kommuner, der har vist signifikante positive resultater.

HVORDAN KAN FAGPROFESSIONELLE UNDERSTØTTE GAMLE MENNESKER I AT BEVARE LIVSLYST, OG HVORDAN MÅLER VI PÅ DET?

Lars Larsen, professor MSO, ph.d., MSc, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet

Hvordan er det at blive ældre, og hvilke mentale sundhedsinterventioner kan fremme trivsel hos belastede ældre mennesker? Lars Larsen tager dels udgangspunkt i sin store viden på feltet, dels egne kliniske erfaringer fra Center for Livskvalitet i Århus Kommune, herunder også effekten af individuel psykoterapi til raske ældre. Lars vil desuden fortælle om, hvordan man kan måle på den ældres trivsel. Er der tilgange og interventioner, der kan varetages af andre faggrupper, der ikke har psykologbaggrund, og som møder gamle mennesker i deres arbejde? Det får vi også et bud på i dette indlæg.

TORS DAG 16.15-17.30

LOKALE H

SYMPOSIUM: NY STRATEGI TIL IDENTIFICERING AF ÆLDRE BORGERE I RISIKO FOR TAB AF FUNKTIONSEVNE. ERFARINGER FRA PROJEKTERNE WIPP & I'M STILL STANDING

Symposieleder: Paolo Caserotti

SELVRAPPORTERET OG OBJEKTIV MÅLING AF RISIKOFAKTORER FOR TAB AF FUNKTIONSEVNE HOS HJEMMEBOENDE ÆLDRE – EN NY TILGANG TIL DE FOREBYGGENDE HJEMMEBESØG

Kan vi finde en alarmklokke: en enkel og evidensbaseret model til tidlig opsporing af kommende funktionstab via forebyggende hjemmebesøg?
Hvordan sikrer vi, at det ikke er tilfældigt hvilken faglighed, der præger det forebyggende hjemmebesøg?
Hvordan får kommunen adgang til mønsteropsamling fra de forebyggende hjemmebesøg?
Hvordan sikrer vi at den ligeværdige samtale mellem borger og forebyggelseskonsulent bevares sammen med den systematiske tilgang?

Erfaringer fra WIPP-projektets arbejde med at udvikle en ny interviewguide til de forebyggende hjemmebesøg i Odense Kommune.

HVORDAN FINDER VI DE SKRØBELIGE ÆLDRE? KONKRET MÅLRETNING AF TILBUDET OM FOREBYGGENDE HJEMMEBESØG

Gorm Rabølle Knudsen, udviklingskonsulent, Slagelse Kommune

Længe har man på forebyggelsesområdet spurgt sig selv: *Hvordan opsporer vi tidligt de skrøbelige ældre?* I bestræbelserne herpå er lovgivningen ift. forebyggende hjemmebesøg endda blevet ændret, således at kommunerne fremover skal tilbyde et forebyggende hjemmebesøg til ældre, der bor alene i deres fyldte 70 år. Dette skal styrke forebyggelsesindsatsen og tidligere opspore ældre i risiko for nedsat social, psykisk og fysisk funktionsevne.
Ifm. projekt WIPP (Welfare Innovations in Primary Prevention) har Slagelse kommune forsøgt at målrette tilbuddet om forebyggende hjemmebesøg til bestemte målgrupper gennem samarbejde med eksterne såvel som interne partnere.

Ved dette oplæg vil der blive præsenteret data på, hvilke samarbejder med eksterne og interne samarbejdspartnere, som har givet pote, samt hvordan disse samarbejder har fungeret i praksis.

ER UNDERERNÆRING EN UDFORDRING HOS HJEMMEBOENDE ÆLDRE ≥80 ÅR? RESULTATER FRA PROJEKTERNE "I'M STILL STANDING" OG WIPP

Sussi Buhl, Anne Marie Beck, Gry Kock & Paolo Caserotti, Center for Aktiv & Sund Aldring, SDU

Underernæring kan øge risikoen for at accelerere det aldersrelaterede tab af muskelmasse og udvikle tilstande som fysisk skrøbelighed og sarkopeni. Dette kan resultere i nedsat funktionsevne, nedsat evne til at klare dagligdagsaktiviteter og medføre et øget forbrug af sundhedsydelser. For at målrette vores forebyggelsesstrategier og -handlinger er det vigtigt med viden om, hvilke ernæringsudfordringer der gør sig gældende hos den specifikke målgruppe, samt hvordan vi identificerer de borgere, der er i ernæringsmæssig risiko. Ved

dette oplæg præsenteres data fra projekterne "I'm still standing" og WIPP, som blandt andet har undersøgt kostvaner, ernæringstilstand, spiseevner og appetit hos hjemmeboende ældre ≥80 år.

HVILKE RISIKOFAKTORER SKAL VI TACKLE FOR AT FOREBYGGE TAB AF FUNKTION HOS ÆLDRE HJEMMEBOENDE BORGERE? BASELINE DATA FRA WIPP-PROJEKTET

Paolo Caserotti, Jonathan Vaarst, Gry Kock & Sussi Buhl

I WIPP-projektet er der udarbejdet en ny systematisk tilgang til at identificere ældre borgere i risiko for tab af funktionsevne. Metoden består af tre-trins model til vurdering af risikofaktorer for funktionsnedsættelse og funktionstab. Ved dette oplæg præsenteres baseline data fra de tre involverede kommuner, Odense, Esbjerg & Slagelse, på ca. 1600 borgere for risikofaktorer såsom inkontinens, smerte, funktionsevne, kognition, træthed og livskvalitet.

TORS DAG 16.15-17.30

LOKALE G

FRIE FOREDRAG

Leder af frie foredrag: Birgitte Højlund

EN KVALITATIV UNDERSØGELSE AF HVORNÅR ÆLDRE EVT. HAR BEHOV OG KAN BENYTTE MADSERVICE SOM REHABILITERING

Irene Nørlund, lektor og ph.d., Ernærings- og Sundhedsuddannelsen ved Københavns Professionshøjskole

Ernærings- og Sundhedsuddannelserne samarbejder med tre kommuner og Det danske Madhus for at sikre ældre bedre mad på det tidspunkt, de har behov for det. Projektet De Gode Madkasser har interviewet en række ældre hjemmeboende borgere for at finde ud af deres behov for madservice, hvilken mad og hvordan den skal leveres. Der har været tre målgrupper: Ældre der lige kommer hjem fra hospitalets behov for fuld-dags madservice, ældre som er i genoptræning med behov for mere energitæt mad, især gennem mellemmåltider, og endelig hjemmeboende ældre som gennem mad og de aktiviteter maden afføder – lige fra indkøb til madlavning, med forberedelse, tilberedning på komfur, tilsmagning, anretning, bordanretning, servering, afrydning og opvask. De Gode Madkasser er ved at blive udrullet blandt ældre i løbet af 2019, men de indledende kvalitative interviews rummer fortsat en betydelig viden om de ældres ønsker og opfattelser af mad, som er en sideeffekt af selve projektet. Det søger i sidste ende/satser på at nå frem til, hvordan man kan opbygge madkasser til de ældres meget varierende behov, som kommunerne er nøglen til at organisere. En af de foreløbige konklusioner, som ligger uden for det oprindelige formål, er, at de ældre – i hvert fald i nogle kommuner – får tilbudt madservice for sent i livet til, at det kan anvendes som rehabilitering. Det skal ske på et tidligere

tidspunkt, hvor den ældre stadig har et vist overskud til at rehabiliteres på og gennem madområdet.

Præsentationen arbejder med de kvalitative interviews for at vurdere, gennem de ældres forståelse, hvornår kommunerne kan/bør planlægge at sikre madservice til ældre for at forebygge, at de ældre mister evnen til madlavning og kan klare sig selv bedre i deres eget hjem omkring mad og måltider.

HVOR BLEV DEN AF, DEN RØDE TRÅD?

Birgitte Højlund, projektleder i Syddjurs Kommune og tovholder i Vega Netværket

Ensomhed er et sundhedsproblem, som koster leveår og livskvalitet. En alderdom i ensomhed og isolation kan forebygges, men hvordan? Hvad virker, og hvordan får vi mere af det?

Baggrunden for oplægget er et 3-årigt projekt i Syddjurs Kommune under Sundhedsstyrelsens *pulje til bekæmpelse af ensomhed blandt ensomme hjemmehjælpsmodtagere*. Puljen er afsluttet i foråret 2019, og evalueringen af de 14 projekter bliver præsenteret af Sundhedsstyrelsen i løbet af efteråret. I oplægget præsenteres metoder, indsatser og resultater fra Syddjurs Kommunes puljeprosjekt *Styrk Ældres Netværk*. Undervejs kobles erfaringerne fra projektet sammen med begreber fra Vega Netværkets mangeårige fokus på at skabe mere liv i gamles hverdag – med særligt fokus på de indsatser, der understøtter arbejdet med at skabe mening og sammenhæng i livet, at finde "den røde tråd".

REBUS

Rikke Volmer Brandsen, SD, områdeleder, Frederiksberg Kommune

Baggrund / formål:

Vi har i Frederiksberg kommune udført forskningsprojektet ReBus, i samarbejde med UCC Diakonissestiftelses sygeplejeskole og Ass. Uddannelsen. Formålet var at producere ny viden til gavn for borgerne gennem forskning, samarbejde og udviklingsprojekter ved at undersøge borgernes oplevelse af personlig hygiejne med vand og sæbe versus vaskeservietter.

Metode / Materiale:

Ass. - eleverne og de studerende var dem, der udførte den personlige hygiejne med henholdsvis vand og sæbe den ene dag, og vaskehandske den anden dag. Efter hvert besøg blev borgerene interviewet omkring deres oplevelser. Der blev både indsamlet kvalitative og kvantitative data; på den måde kunne vi integrere forskningsbaseret viden ind i den studerendes læring, når de er var ude i klinik.

Resultater:

Vores resultater viste, at borgeren kunne være aktiv i eget hverdagsliv ved brug af vaskeservietterne, da de var nemme at håndtere. – bl.a hos gig- og svær kol-borger, der ikke har så mange kræfter. Borgerne kunne være i eget hjem efter en fraktur, trods badeværelset lå på 1. sal – eller borgerne kunne tage på familiebesøg uden at være afhængige af pårørendes hjælp. Alt dette fordrer livskvalitet for de fleste.

Konklusion:

Vi kunne konkludere, at borgeren gerne ville have vaskeservietterne som et alternativ til vand og sæbe i særlige situationer. Ydermere kunne vi konkludere, at der blev skabt et større fokus på den personlige pleje hos vores elever og studerende.

SENIOR HJERNETRÆNING

Aarhus Kommunens Udrednings- og Rehabiliteringsteam: Bitten Pedersen (træningsassistent), Jette Brandsborg (ergoterapeut) og Lise J. Rathje (ergoterapeut)

Baggrund og formål:

Teamet oplever et behov for udfaldsorienteret kognitiv træning til borgere i eget hjem. Målgruppen er borgere, som oplever begrænsninger i hverdagen på baggrund af lettere kognitive vanskeligheder. Vi har en hypotese om, at den

praktiske hjælp gradvist vil stige og at borgerne med tilbudet kan mindske eller udskyde behovet for hjælp.

Målet med "Senior Hjernetræning" er at styrke de specifikke kognitive funktioner, som er reduceret hos den enkelte borger, samt at undervise i individuelle kompenserende strategier. Det skal være klart for borgeren, hvilket sigte træningen har, og hvordan det kan overføres til borgerens egen målsætning og hverdag.

Materialer og metoder:

Tilbuddet benytter en træningsplatform designet til at træne specifikke aldersrelaterede kognitive funktioner. Det omfatter tværfaglig udredning, og et ti-ugers forløb med hold, individuel hjemmetræning og selvtræning.

Under forløbet er der fokus på borgerens kognitive arbejdsstil med henblik på at give feedback og regulere øvelsernes sværhedsgrad. F.eks.: overses detaljer, hvordan anvendes kompenserende strategier, hvordan er tempoet samt arbejdes der organiseret?

Vi bruger følgende redskaber:

- MIC-SR spørgeskema
- AMPS
- FIM
- Individuelle målkort

Disse bruges ved start til at identificere, hvilke kognitive vanskeligheder og forandringer borgeren oplever i hverdagen og hvordan disse påvirker aktivitetsformåen.

Ved afslutning bruges redskaberne som effektmål for indsatsen.

Antallet af ydelser ved start og efter 3 måneder er opgjort. Der har i alt været 15 borgere i forløb.

Resultater:

- Ifølge MIC-SR observeres et generelt fald i de selvoplevede kognitive vanskeligheder i borgers hverdag efter endt forløb
- 42% stiger i deres kognitive delscore i FIM
- AMPS er udført på 2/3 af borgerne. Ud af de få data, vi har, observeres en tendens til, at borgerne stiger på deres samlede ADL-evne
- Der måles et fald i samlet antal ydelser på personlig pleje, praktisk hjælp og sygepleje efter forløbet

Konklusion:

Resultaterne bekræfter hypotesen – og vi fortsætter derfor tilbuddet. Vi er blevet mere skarpe på vores målgruppe. Det er især borgere med erhvervede hjerneskader med diskrete kognitive vanskeligheder, hvor der ses markant bedring på de selvoplevede kognitive vanskeligheder og livskvalitet i dagligdagen.

TORSDAG 18.15-19.00

LOKALE F

KIRSTEN AVLUND PRISEN

Prisoverrækkelse og forelæsning v. årets vinder, Alexandra Brandt Ryborg Jønsson, ph.d., antropolog

Leder af session: Christine E. Swane, kultursociolog, ph.d., direktør og forskningsleder, Fonden Ensomme Gamles Værn

TORSDAG 19.00

RESTAURANTEN

MIDDAG EFTER KØKKENCHEFENS VALG!

Leder af session: Køkkenchefen...

Fredag, den 1. november

FREDAG 9.00-10.00

LOKALE F

FÆLLES SESSION: ET LANGT LIV UDEN SYGDOM – ER DET MULIGT?

Claus Desler Madsen, lektor, molekylærbiolog

Leder af fælles session: Paolo Caserotti

På trods af at vi som samfund forventer at den næste generation får et længere liv end den forrige, har vi samtidig accepteret at livskvaliteten i de sidste årtier af vores liv kan forringes grundet aldersrelaterede sygdomme som lunge- og hjertesygdomme, demens, kræft og andre. Som aldersforsker giver det derfor ikke mening kun at fokusere på en forlængelse af livet, men langt mere om den sygdomsfri del af livet kan forlænges. For at kunne forebygge, eller succesfuldt behandle aldersrelaterede sygdomme er det vigtigt at kunne forstå hvordan kroppen ældes ned på celleniveau.

I dette foredrag vil jeg introducere til cellulære aldringsmodeller. Jeg vil diskutere hvordan denne forskning anvendes i dag og vil kunne anvendes i den nærmeste fremtid og så vil jeg give eksempler på, hvordan disse modeller påvirker vores hverdag på godt og ondt, uden at vi måske er vidende om det.

FREDAG 10.00-10.15

KAFFEBUFFET MED KAGE, JUICE OG FRUGT I FÆLLESRUMMET VED LOKALERNE

FREDAG 10.15-10.45

LOKALE F

FÆLLES SESSION: FOREBYGGELIGE INDLÆGGELSER – GENNEMGANG AF DEN VIDENSKABELIGE EVIDENS

Ellen Holm, geriater og lektor, Nykøbing Falster Sygehus

Leder af fælles session: Rikke Gregersen

Gennem de sidste 20-30 år har der været stigende fokus på, at indlæggelser skal forebygges. Den nyligt afgåede regering beskrev i januar 2019 forslag til en sundhedsreform, som bl.a. skulle betyde 40.000 færre indlæggelser om året. Sundhedsstyrelsen har gennem mange år opereret med en liste over diagnoser, som kaldes "forebyggelige". Internationalt er der i nogle lande indført betalingssystemer til hospitalerne,

som betyder at hospitaler straffes økonomisk hvis/når patienterne genindlægges. Men i hvilket omfang er der evidens for at indlæggelser med bestemte diagnoser kan forebygges?

Ambitionen med dette oplæg er at gennemgå evidensen for begrebet "forebyggelige indlæggelser" herunder også evidensen for at genindlæggelser kan undgås.

FREDAG 10.45-11.00

EN KORT PAUSE

SYMPOSIUM: BIOLOGISK ALDRING: VIRKER ALTERNATIVE ALDRINGSMÅLINGER FOREBYGGENDE, OG HVAD GØR DE VED RELATIONEN MELLEM ALDER OG SUNDHED?

Symposieleder: Aske Juul Lassen

BIOLOGISK ALDER OG SUND ALDRING

Karina Husted, ph.d.-studerende ved Biomedicinsk Institut, Københavns Universitet

Forfattere: Husted, K., Dandanell, S., Petersen, J. Dela, F., Helge, J., Institution: Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Biomedicinsk Institut, Xlab, Københavns Universitet

Sund aldring har aldrig været vigtigere. De seneste befolkningsfremskrivninger viser at andelen af ældre vil stige markant inden for de næste ti år ("Danmarks Statistik," 2018). Stigende alder er en risikofaktor for udvikling af kroniske sygdomme så som hjerte-kar-sygdom og diabetes (Kirkland, 2013). Inaktiv livsstil og usund kost øger risikoen for overvægt og fedme som accelererer igangsætningen af disse aldersrelaterede sygdomme (Jura & Kozak, 2016). Alder alene er derfor ikke fuldt tilstrækkelig når man ønsker detaljeret viden om sundhedstilstand og aldringsprocessen (Lowsky, Olshansky, Bhattacharya, & Goldman, 2014). Biologisk alder estimerer den funktionelle sundhedsstatus hos et individ i forhold til hans/hendes jævnaldrende. Forskelle i den individuelle aldersproces vil afspejles i forskellen mellem kronologisk alder og biologisk alder. På den måde kan biologisk alder være en indikator for den generelle sundhedstilstand samt tilbageværende år med et sundt og aktivt liv (Borkan & Norris, 1980). Denne præsentation vil fokusere på anvendeligheden af biologisk alder i det sundhedsfremmende arbejde mod at motivere til sundere livsførelse.

Borkan, G. A., & Norris, A. H. (1980). Assessment of biological age using a profile of physical parameters. *Journals of Gerontology*, 35(2), 177-184. doi:<https://doi.org/10.1093/geronj/35.2.177>

Danmarks Statistik. (2018). *Befolkningsfremskrivninger 2018-2060*. Retrieved from <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=26827>

Jura, M., & Kozak, L. P. (2016). Obesity and related consequences to ageing. *Age (Dordr)*, 38(1), 23. doi:<https://10.1007/s11357-016-9884-3>

Kirkland, J. L. (2013). Translating advances from the basic biology of aging into clinical application. *Exp Gerontol*, 48(1), 1-5. doi:<https://10.1016/j.exger.2012.11.014>

Lowsky, D. J., Olshansky, S. J., Bhattacharya, J., & Goldman, D. P. (2014). Heterogeneity in healthy aging. *J Gerontol A Biol Sci Med Sci*, 69(6), 640-649. doi:<https://10.1093/gerona/glt162>

KAN KRONISKE SYGDOMME HAVE FACETTER AF TIDLIG ALDRING?

Claus Desler Madsen, lektor, molekylærbiolog

Sygdomme som hjerte- og lungesygdom, metabolske lidelser som type II diabetes, kræft og neurologiske sygdomme som Alzheimers har traditionelt været betragtet og behandlet som helt forskellige patologier. Da den største fælles risikofaktor for disse sygdomme er, hvor gammel en person er, er det imidlertid fornuftigt at betragte sygdommene, på samme måde som premature aldringsrelaterede sygdomme. Dette vil medføre en ny tilgang til at identificere risikofaktorer og hjælpe med at finde bedre måder til behandling af disse sygdomme.

FRA KVANTIFICERET TIL QUALKULERET ALDER: BRUG AF BIOLOGISKE ALDRINGSMÅLINGER

Aske Juul Lassen, lektor, etnolog, ph.d. og Tiago Moreira, professor i sociologi ved Durham University

I det sidste årti har der været en stigende interesse for at forstå, hvordan nye selvmålingspraksisser og kvantificering påvirker destandardiseringen af livsforløbet og individualiseringen af aldrings-identiteter. Denne interesse er blevet forstærket gennem den stigende adgang til services og apparater der tilbyder biologiske og personaliserede aldringsmålinger. Der er dog ikke meget viden om hvem der bruger disse services, hvorfor de bruger dem, og de socio-tekniske implikationer af denne brug. For at udforske dette, har vi udført semi-strukturerede interviews og fokusgrupper med brugere af biologiske aldringsmålinger i Danmark. Deltagerne bruger målingerne med en vis grad af skepsis angående deres tekniske validitet, pålidelighed og følsomhed. I stedet for at søge en eksakt biologisk kvantificering bruger deltagerne målingen som en pragmatisk, grov indikation af individuel sundhed. Vi udvikler en konceptuel model for at forstå deltageres engagement med målingerne, hvori vi foreslår at i stedet for at udskifte kronologisk alder med biologisk alder, vurderer brugerne forskellen mellem de to aldre for at kvalificere deres nuværende og fremtidige individuelle aldringsforløb. Vi foreslår at denne partikulære form for ræsonnement skal forstås som en hverdags qualkulering (Cochoy 2008), som er en slags forbigående, skrøbelig selvklassificering udstyret med hverdagslige objekter og kvalitative referencepunkter.

THE COPENHAGEN CONSENSUS STATEMENTS ON PHYSICAL ACTIVITY IN LATER LIFE: SOCIOCULTURAL APPROACHES

Adam B. Evans, Department of Nutrition, Exercise and Sport, University of Copenhagen

Physical activity (PA) during later life has seen increasing focus from social scientific scholars in recent years. A growing body of research has outlined how PA in later life is culturally constructed by policymakers and experts. It has also focused upon how PA is experienced and enacted by older adults themselves. Several important insights have emerged, which were incorporated into the 'consensus statements' at the Copenhagen consensus conference. First, it was recognised that PA is a complex and fluid concept, often overlapping with concepts such as sport or exercise. Second, that older adults' uptake and adherence to physically active lifestyles is heavily influenced by social and structural inequalities is becoming clear. Social stratifying factors such as socio-economic class, gender, ethnicity and (dis)ability shape older adults' perceptions of, and ability to become or remain physically active. Such factors can be overlooked or downplayed in some conceptualisations of active ageing policy. Nevertheless, supportive environmental and policy factors can help to alleviate any deleterious impacts of social inequality, and are essential in order to provide environments conducive for physical activity. Third, the importance of older adults' subjective experiences of physically active upon their willingness to lead active lifestyles is also clear. Indeed, there is a need to understand older adults' experiences of PA from across the life course because they can influence older adults' present perceptions of specific forms of PA. Such experiences produce subjective meanings (both positive and negative) for both individuals and groups which strongly influence the way physical activities are understood and experienced. Discussions highlighted the need for further studies which investigate the influence and construction of such meanings across the life-course. Also there is a need for research into the way that major transitions (e.g. into retirement) and the way in which contextual factors shape older adults' PA routines.

THE COPENHAGEN CONSENSUS STATEMENTS ON PHYSICAL ACTIVITY IN OLDER ADULTS: FUNCTIONAL CAPACITY AND HEALTH

Paolo Caserotti, Center for Active and Healthy Ageing (CAHA), Department of Sports Science and Clinical Biomechanics, University of Southern Denmark

The effect of regular physical activity (PA) on numerous health outcomes has been consistently demonstrated in older adults (OA) in the past decades. Physically active OA have better physical function and mobility, greater intrinsic capacity, cognitive function and quality of life, and have reduced

muscle skeletal pain and depression. In addition, PA has been associated with compression of disability (number of years an individual is expected to live without disability). On the contrary, physical inactivity is associated with numerous negative health outcomes including elevated risk of premature all-cause mortality and several chronic conditions (cardiovascular diseases, sarcopenia and some types of cancer) which translates into more years spent with chronic illness. Few key questions when promoting physical activity for the ageing population are:

- 1) Can health-enhancing effects of PA be achieved in OA who have not been previously active?
Strong evidence indicates that multiple physiological systems (e.g. neuromuscular system) are improved by increasing daily physical activity and initiating structured exercise programs
- 2) What is the optimal "dose" of PA in OA?
Emerging evidence indicates that some important health benefits including better physical function and reduced premature risk of mortality, can be achieved at lower volume and intensity than the recommended guidelines of 150 min of moderate to vigorous PA per week. Nevertheless, there is a positive dose-response in terms of health benefits
- 3) Are PA and sedentary behaviour independent risk factors for health in OA?
Evidence suggests that sedentary behaviour (SB) may be an independent negative health risk factor. This indicates the need of specifically targeting both PA and SB in older adults. Nevertheless, more evidence is needed to evaluate the effect of replacing sedentary behaviour with PA

This presentation will address some of evidence associated with the above statements.

TEAM SPORTS AS A MEAN TO BENEFIT ELDERLY PSYCHOLOGICALLY

Johan Wikman, ph.d., Högskolan i Halmstad

It is well-known ageing has considerable negative consequences for physical and psychological health. Physical activity has been investigated as a way to hinder or slow this deterioration, and many studies have confirmed this. This is highlighted through the Copenhagen Consensus statement on physical activity and ageing (Bangsbo et al., 2019), which stresses that physical activity is key for the health in older adults.

New research on team sports suggests that team sport can have positive effects on psychological health and motivation above and beyond those benefits associated with individual physical activities (Wikman et al., 2018). Therefore, three studies that investigate team sports with elderly are presented. The first study presents an investigation of experiences with and motivation for football and spinning/crossfit in elderly

men (Nielsen et al., 2014). The second study describes the effects of team training, compared to resistance training and an inactive control group, on psychological health, quality of life and motivation (Pedersen et al., 2017). The third study presents the effects of floorball training on health status, psychological health and social capital in older men (Wikman et al., 2017).

Considerations on team sports for elderly are given based on the conclusions and experiences of these studies.

References:

Bangsbo, J., Blackwell, J., Boraxbekk, C.-J., Caserotti, P., Dela, F., Evans, A. B., ... Viña, J. (2019). Copenhagen Consensus statement 2019: Physical activity and ageing. *British Journal of Sports Medicine*, 53(14), 856–858. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2018-100451>

Nielsen, G., Wikman, J. M., Jensen, C. J., Schmidt, J. F., Gliemann, L., & Andersen, T. R. (2014). Health promotion: The impact of beliefs of health benefits, social relations and enjoyment on exercise continuation. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 24, 66–75. <https://doi.org/10.1111/sms.12275>

Pedersen, M. T., Vorup, J., Nistrup, A., Wikman, J. M., Alstrøm, J. M., Melcher, P. S., ... Bangsbo, J. (2017). Effect of team sports and resistance training on physical function, quality of life, and motivation in older adults. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 27(8), 852–864. <https://doi.org/10.1111/sms.12823>

Wikman, J. M., Nistrup, A., Vorup, J., Pedersen, M. T., Melchor, P. S., Bangsbo, J., & Pfister, G. (2017). The Effect of Floorball Training on Health Status, Psychological Health and Social Capital in Older Men. *Aimsph 2017, Vol. 4, Pages 364-382*. <https://doi.org/10.3934/publichealth.2017.4.364>

FREDAG 11.00-12.15

LOKALE F

SYMPOSIUM: PÅ FORKANT I SYD – ET TVERGÅENDE FORSKNINGSPROJEKT MED FOKUS PÅ ÆLDRE, DER INDLÆGGES AKUT

Symposieleder: Christian Backer Mogensen, professor, Fokuseret forskningsenhed i Akutmedicin, Sygehus Sønderjylland

Vi ønsker at gøre ældre og deres samarbejdspartnere til centrale aktører og medudviklere af det nære sundhedsvæsen. På tværs af sektorer og i tæt samarbejde mellem kommuner, sygehus og praktiserende læger skal vi arbejde for at give de ældre en værdig, effektiv og god forebyggende indsats og behandling. Formålet med På FORKANT i Syd er at skabe bedre kvalitet i de sundhedsydelser de akut indlagte ældre modtager.

PÅ FORKANT I SYD – ORGANISERING OG SAMARBEJDE

Lilian Keene Boye^{1,2,3}, Christian Backer Mogensen^{1,2,3}, Forskningsstyregruppe* og Mette Elkjær^{1,2,3,4}

¹ Fælles akutmodtagelse, Sygehus Sønderjylland, Aabenraa, Danmark, ² Fokuseret forskningsenhed i Akutmedicin, Aabenraa, Danmark, ³ Institut for Regional Sundhedstjeneste, Syddansk Universitet, Odense, Danmark, ⁴ Enheden for Sundhedsfaglig forskning, Sydvestjysk Sygehus, Esbjerg.

spital, Sygehus Sønderjylland, Sønderborg, Danmark

⁴ Fokuseret forskningsenhed i Akutmedicin, Sydvestjysk Sygehus, Esbjerg, Danmark, ⁵ Fælles Akutmodtagelse, Odense Universitetshospital, Odense, Danmark

⁶ Enheden for Sundhedsfaglig Forskning, Sydvestjysk Sygehus, Esbjerg, Danmark.

PÅ FORKANT I SYD – OPLEVELSEN AF LIVSKVALITET BLANDT AKUT INDLAGTE ÆLDRE

Mette Elkjær^{1,2}, Jette Primdahl^{2,3}, Christian Backer Mogensen^{1,2}, Mikkel Brabrand^{2,4,5} og Bibi Gram^{2,6}

¹ Fokuseret forskningsenhed i Akutmedicin, Sygehus Sønderjylland, Aabenraa, Danmark, ² Institut for Regional Sundhedsforskning, Syddansk Universitet, Odense, Danmark ³ Dansk Gigtho-

PÅ FORKANT I SYD – DE AKUT INDLAGTE ÆLDRES PERSPEKTIVER PÅ SUNDHEDSVÆSENET

Lilian Keene Boye^{1,2}, Frans Boch Waldorff³, Pernille Tanggaard-Andersen⁴, Christian Backer Mogensen^{1,2}

¹ Fælles akutmodtagelse, Sygehus Sønderjylland, Aabenraa, Danmark, ² Fokuseret forskningsenhed i Akutmedicin, Institut for Regional Sundhedsforskning, Syddansk Universitet, Aabenraa, Danmark, ³ Forskningsenheden for Almen praksis, Institut for Sundhedstjenesteforskning, Syddansk Universitet, Esbjerg, Danmark, ⁴ Forskningsenhed for Sundhedsfremme, Institut for Sundhedstjenesteforskning, Syddansk Universitet, Esbjerg, Danmark.

FREDAG 12.15-13.15

RESTAURANTEN

FROKOST

FREDAG 13.15-14.15

LOKALE F

FÆLLES SESSION: GODT NYT OM GAMLE HJERNER – NEUROBIOLOGISKE OG PSYKOLOGISKE FORKLARINGER PÅ SENIORKOMPETENCER.

v. Henning Kirk, læge, dr.med., aldringsforsker og forfatter
Leder af fælles session: Rikke Gregersen

Inden for gerontologien er der meget fokus på aldring og reduktion af kognitive funktioner, ikke mindst når det gælder demens. Mindre opmærksomhed har der været på voksenlivets muligheder for fortsat udvikling og vedligeholdelse af kognitive funktioner.

Gene Cohen beskriver i "The Mature Mind. The Positive Power of Brain Aging" (2005) tre tænkemåder som karakteristiske for seniorkompetencer – den *relativistiske*, den *dialektiske* og den *systematiske*.

Udviklingen af disse kompetencer i løbet af voksenlivet forudsætter akkumulering af erfaring i form af viden, håndlag og ekspertise, og ikke mindst mentale og sociale kompetencer, herunder empati.

Denne vækst kan i dag delvis forklares ud fra neurobiologisk forskning: Hjernen er plastisk og kan metaforisk beskrives som et livslangt byggeprojekt: Nydannelse og udskiftning af neuroner, konsolidering og udbygning af hjernens netværk, tiltagende *bilateralisering* samt vækst af lillehjernen som led i automatisering af kognitive, emotionelle og motoriske funktioner.

Nye metaanalyser inden for hjerneforskningen peger på den aldrende hjernes muligheder hos professionelle musikere. Ikke mindst orkesterdirigenter repræsenterer fine eksempler på optimal hjerneudvikling i voksenlivet. Det formodes at dirigenter må henregnes til en gruppe med særlig lav risiko for demensudvikling.

14.15-14.30

LOKALE F

FÆLLES SESSION: TAK FOR DENNE GANG!

Afslutning v/Rikke Gregersen, næstformand for Dansk Gerontologisk Selskab

Ses vi næste år?

I 2020 er der National Conference 29. - 30. oktober, og her drejer det sig om:

Aldring i en teknologisk tidsalder

Om Dansk Gerontologisk Selskab (DGS)

DGS er et videnskabeligt selskab, der har eksisteret siden 1946.

Selskabets formål er at virke for udbredelse af gerontologisk viden ved at fremme forskning, undervisning og oplysningsvirksomhed inden for alle gerontologiens delområder.

Selskabet er medlem af International Association of Gerontology & Geriatrics (IAGG) og af Nordisk Gerontologisk Forening.

Selskabets aktiviteter er alene finansieret gennem medlemskontingent og konferenceindtægter og baseret på frivilligt arbejde. Som medlem støtter du selskabets mange aktiviteter. Blandt selskabets aktiviteter er:

- Årlig National Konference om Aldring og Samfund.
- Vejledning af medlemmer om netværk o.l.
- En omfattende artikeldatabase.
- Nordisk samarbejde, bl.a. om Nordisk Kongres i Gerontologi.
- Det digitale nyhedsbrev Nyt om Gammelt.
- Fagtidsskriftet Gerontologi.

Om tidsskriftet Gerontologi

Gerontologi bringer viden inden for forskning og udvikling om aldring og ældre – overvejende fra en dansk kontekst. Tidsskriftet indeholder både formidlingsartikler, peer review-artikler og kritiske indlæg.

Ideer til artikler er velkomne; det kan være artikler om spændende udviklings- eller forskningsprojekter, eller det kan være andre artikler om gerontologiske emner.

Se mere på www.danskgerontologi.dk

LOKALEOVERSIGT PÅ KONFERENCEHOTELLET

COMWELL MIDDELFART
KARENSMINDEVEJ 3
5500 MIDDELFART

